

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních

Nová právní úprava v oblasti rodinného práva, účinná od ledna roku 2026, přináší mimo jiné změnu terminologie – namísto dosavadního pojmu styk rodiče s dítětem pracuje s širším konceptem rozsahu péče, jak plyne i z ustanovení § 887 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále též jen „OZ“). Nejde přitom jen o jazykovou změnu. Tento posun zdůrazňuje, že vztah dítěte a rodiče nelze redukovat pouze na časově vymezený kontakt, ale že jde o součást širší rodičovské odpovědnosti a péče o dítě v celé jeho komplexnosti. Oba rodiče zůstávají nadále nositeli plné rodičovské odpovědnosti – a to je klíčové pro pochopení toho, jak by rodičovské role měly fungovat i po rozvodu manželství nebo rozchodu nesezdaných rodičů.

V praxi však vyvstávají situace, kdy dohodnutý nebo soudem nařízený režim reálně nefunguje. Lze přitom rozlišit dvě typické roviny. První se týká zejména menších dětí: jde primárně o konflikt mezi rodiči, přičemž děti, které se k situaci samy vyjádřit nedokážou, jsou plně odkázány na chování dospělých. Druhá rovina nastupuje tehdy, kdy dítě – zpravidla starší, ve věku, v němž aktivně uplatňujeme jeho participační práva – samo odmítá kontakt s převážně nepečujícím rodičem. Tento postoj přitom bývá v zásadě důsledkem původního konfliktu mezi rodiči. V obou případech je výsledek stejný: soudem upravený rozsah péče o dítě fakticky nefunguje a právní stav přestává odpovídat stavu skutečnému.

Tradičním nástrojem nápravy je v těchto situacích výkon rozhodnutí v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. [292/2013](#) Sb., zákona o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZŘS“), ustanovení § 500 a násl. – výzva ke splnění povinnosti, ukládání pokut rodiči, který realizaci péče znemožňuje, nebo u menších dětí i odnětí dítěte za asistence OSPOD a Policie. Praxe však ukazuje, že sankční přístup konflikt mezi rodiči zpravidla dále prohlubuje, skutečnou příčinu problému neřeší a pro děti bývá mimořádně traumatizující.

Právě proto se v posledních letech stále více prosazuje úvaha o vhodnějších postupech: nikoliv jen vynutit splnění soudního rozhodnutí, ale skutečně řešit rodinný konflikt mezi jeho účastníky – za odborné pomoci, která může napomoci stabilizovat vztahovou dynamiku, a především přispět k uzdravení a fungování budoucích vztahů v rodině. Důležitou roli by zde měl v první fázi sehrát orgán sociálně-právní ochrany dětí, který má ze zákona možnost pracovat s rodinou ještě předtím, než se spor dostane do fáze soudního výkonu rozhodnutí. Tato oprávnění plynou ze zákona č. [359/1999](#) Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, konkrétně v ustanoveních § 12 a násl.

Jak se na věc dívá evropské rodinné právo

Problém nefungujícího styku rodiče s dítětem není specificky český – jde o jedno z nejnáročnějších témat rodinného práva napříč Evropou.

Tento přístup reflektuje i širší evropský konsenzus. Evropský soud pro lidská práva v případě Süss v. Germany (č. 40324/98, § 91) výslovně konstatoval, že vnitrostátní soudy si byly vědomy své povinnosti zachovat pojící pouto mezi otcem a dcerou a že pečujícímu rodiči jasně uložily povinnost přispět ke změně negativního postoje dítěte vůči druhému rodiči. Právě tato kombinace – vědomí soudu o hodnotě zachování vztahu a aktivní závazek uložený pečujícímu rodiči – byla pro ESLP rozhodující při posouzení souladu s čl. 8 Úmluvy.

Z toho plyne důležitý závěr pro praxi: autoritativní výkon rozhodnutí sám o sobě nestačí a v případech, kde dítě kontakt odmítá jako důsledek dlouhodobého rodičovského konfliktu, může být dokonce kontraproduktivní. Klíčem je právě onen pozitivní závazek – aktivní práce s rodinnou dynamikou, kterou může zajistit jedině odborník s dostatečným časovým mandátem. Zkušený terapeut má pracovat s odporem dítěte i s negativními postoji pečujícího rodiče a postupně vytvářet podmínky pro skutečnou obnovu vztahu.

Česká právní úprava tak svým důrazem na terapeutický přístup a odbornou pomoc rodině jde správným směrem, kdy povinností je zaměřit se na „nejlepší zájem dítěte“ v jeho nejhlubším smyslu: nikoliv jen formální naplnění soudního rozhodnutí, ale skutečné zachování a obnova fungujících vztahů v rodině.

Jak tedy postupovat, když právní stav neodpovídá tomu faktickému?

V první řadě je třeba pojmenovat skutečnou příčinu problému. Ve většině případů, kdy soudem upravený rozsah péče nefunguje, nestojíme primárně před právním problémem, ale před selháním rodičovské spolupráce – a nejčastěji před situací, kdy jeden z rodičů vědomě či nevědomě narušuje vztah dítěte k rodiči druhému. Tento jev, označovaný v odborné literatuře jako parentální alienace, představuje závažný zásah do práv dítěte i do práv dotčeného rodiče. Nová právní úprava účinná od 1. 1. 2026 na tuto realitu reaguje, a to výslovně v ustanovení § 889 odstavce 1 OZ, které ukládá každému rodiči zdržet se jednání, které vztah dítěte k druhému rodiči narušuje nebo jeho výchovu ztěžuje.

Řešení takových situací by proto mělo prioritně směřovat ke konciliátnímu přístupu – tedy k hledání dohody a ke spolupráci, nikoliv k eskalaci konfliktu. Soud, OSPOD i právní zástupci rodičů by měli důsledně zvažovat, zda již v rané fázi není vhodné zapojit odbornou pomoc: nikoli proto, aby byly naplněny formální požadavky řízení, ale proto, aby se skutečně pracovalo s dynamikou rodiny.

Zákon v ustanovení § 503 ZŘS umožňuje soudu nařídit jako jedno z dalších opatření při výkonu rozhodnutí setkání s mediátorem v rozsahu tří hodin. Tato zákonná lhůta je v praxi zcela nedostatečná – a to právě v případech, kdy jeden z rodičů nespolupracuje nebo kde dítě odmítá kontakt s druhým rodičem jako důsledek dlouhodobé parentální alienace. Tři hodiny nemohou zkušenému terapeutovi poskytnout prostor k tomu, aby prolomil prvotní odpor, získal důvěru dítěte i rodičů a vytvořil podmínky pro skutečnou změnu. Přitom právě zkušený terapeut s dostatečným časovým mandátem má reálnou šanci – i přes počáteční nevělu – nastartovat proces uzdravování vztahů.

Zákon přitom delší terapeutický proces nijak nevylučuje. Soudy mají prostor k tomu, aby účast na rodinné terapii v potřebném rozsahu jako součást svého rozhodnutí nařídily – a bylo by žádoucí, aby se tato praxe stávala běžnou součástí soudních rozhodnutí ve věcech, kde nefungující rozsah péče signalizuje hlubší rodinný konflikt. Terapeut pak může soudu průběžně reportovat o vývoji situace, což soudu umožňuje sledovat, zda se poměry dítěte skutečně mění k lepšímu.

Klíčová role v celém tomto procesu však neleží pouze na bedrech soudu. Advokáti zastupující rodiče v rodinných věcech a pracovníci OSPOD jsou těmi, kdo mohou – a měli by – na rodiče působit ještě předtím, než věc eskaluje do fáze výkonu rozhodnutí. Konkiliátorský přístup advokáta v rodinném právu není projevem slabosti ani vzdání se zájmů klienta. Je to naopak výraz profesionality a hlubokého porozumění tomu, že v rodinných sporech s dětmi dlouhodobý zájem klienta i zájem dítěte nejčastěji leží na straně smíru, nikoli vítězství.

Mgr. Petra Šatavová

Advokátka a zapsaná mediátorka

[Mašek, Kočí, Aujezdský advokátní kancelář](#)

Opletalova 1535/4
110 00 Praha 1

Tel.: +420 233 375 542

E-mail: info@mkanosko.cz

Další články:

- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulační priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)